

AUKERA/ALDERDI POLITIKOAK ETA EUSKEREAREN NORMALKUNTZEA BAKION

Euskalerriko eta Bakioko euskerearen normalkuntzan alderdi politikoek egiten eta egingo daberen jokoak garrantzi aundia dauka. Azken baten, erritarren ordezkariak alderdi edo aukera politikoak izaten diralako eta eurotatik aukeratutako autagaiek erriaren gidari politiko-administratibo bihurtzen diralako. Alan da ze, euskerearen aldeko euren jokaerea erabagiorra izango da. Politikariei jagoke euskerea babestea, bultzatzea eta erabiltea. Gaur egun daukagun legediaren arabera, politikariei jagoke erabagitea udala euskeraz ala erderaz biziko dan. Arazoa da, "Jarduera politikoak zelan euskaldundu". Orregaitik, euren gaitasunak euskerearen aldeko benetako eta biotz-biotzezko konpromezu sendoa bear-bearrezkoa dogu.

Aukera politikoaren autetsien eragina gizartean sakon-sakon sartu oi da, arlo guztiak ukutuz. Askotan, txarrerako nai onerako eragina ezeze, jarraibide edo eredu be bihurtuko dira eta erria euronak egiten berez-berez eta igarri barik egiten asiko da.

Erritarrek euskerearen normalkuntzearen garrantziaz sentiberatu bear doguz. Orretarako gizarte giro egokia sortu eta arlo orretan dagozan arazoei urtenbide bateratuak bilatu bear jakez. Betebear au politikariei jagoke, geien baten, euskerearen jakite mailea eta erabilera sustatuz.

Aukera politikoaren arteko adostasuna eta borondate politikoak bada, bear-bearrezkoa da. Euren kudeatuten dabezan baliabide politiko eta administratiboak euskerearen aide eta beronen mesedetan imini bear dabez. Beraz, alderdi edo aukera politikoek Bakioko Euskera Normalkuntza Egitasmoan burubelarri sartu bear dabe.

Gure erriko ordezkariak politikoaren ardureak euskalduntzearen bidean ekitea bearrezkoa da. Au berau arlo nausi biotan:

1.- Alderdi politikoek barruko jarduerak euskaldunduz eta autagai zerrendak euskaldun alfabetatuz osotuz joan bear dabe.

2.- Erakunde politikoetako izkuntza lez euskerearen erabilpena anditu eta bultzatu egin bear da, leentasunezko arloetan nagusiro euskerea erabiliz.

Gure erriak bear dauan politikari ereduak izkuntzeagaz bat egin daiala eskatuen dau. Ordezkariak publiko duina euki gura badogu, beintzat.

Euskereari jagokozan izena eta egoera sozio-politikoak bermatu bear doguz. Eta orretan alderdi politikoaren pisua erabagiorra izan daiteke.

Aukera politikoaren barruko egoera

Alderdi politikoek barruko egiturak euskaldundu bear dabez. Euron barruko plangintzak eginez eta konpromezuak artuz euron burua inplikatu bear dabe euskalduntzeagaz. Elburua, euren euskera utsez jardutea izango litzake. Alderdiok oinarriko elburutzat jo bear dabe alderdi barruko izkuntza normalkuntzea. Aal dan neurrian alderdi barruko erdal egiturak baztertuz joan eta euskera utsean bear egingo dauan talde garrantzitsua sortu. Alderdi barruko euskera batzordea eratu

bear da. Beraren zereginak alderdi barruko euskera normalkuntzea aurrera ataratea litzake. Or, euskera arduradunaren irudia sortu leiteke be.

Leenengo ta bein, alderdi edo aukera politikoak ze izkuntza erabiliko dauan erabagi eta zeaztu bear dau. Erabagi au egitura eta egoera bakotxari egokitu bear jako, arik eta barruko egiturak euskaldundu artean. Aalik eta epe laburrean, arduradun politiko guztiak "euskaldun osoak" (euskeraz ulertu, berba egin eta idatzi) izango dira. Arlo politiko batzuetan naikoa izango da arduradunak "euskaldunak" izatea (idazteko zailtasunak). Orretarako, barruko araudi berezia sortu bearko leukee. Bertan, karguek euskerearen jabe izan bear dabe, bai jakite bai erabilera mallan be.

Errealitate ezbardin eta zabalean gagozan ezker, malgutasunaren erispideaz jokatu bearra dago, elate baterako:

Alderdi politikoaren jarduerak euskaldunduteko plangintzak egin: izkuntza erabilpena, agoeroaleak, arduradun nagusiak, bazkideak, jarraitzaileak, batzarrak, argitalpenak, kanpainak,...

Auteskunde sasoiaren autagai erdaldunak aurkeztea oker aundia da. Euskaldunok autagai euskaldunak autatuteko eskubidea daukagulako. Arlo onetan, alderdi barrutik leentasuna emon bearko litzakio euskereari.

Bere burua euskaldunduteko gauza ez dan erakunde politikoak ez da gauza izango administrazioa euskaldunduteko eta oztopo bihurtuko da administrazioan euskerearen normalkuntzea aurrera atarateko.

Aukera politikoak eta udal administrazioa

Administrazioan euskereak aurrera egingo badau, politikarien eskuarte eta onspena bear-bearrezkoak dira. Administrazio barruan euskerearen aldeko plangintza arrakastatsua bada, gino aundi baten, politikarien jarrera eta jardueri esker izango da. Politikariak giltzarri dira gai onetan. Politikarien ardurea eta ekintzek administrazioan eredu izan bear dabe.

Udalean aginduten daberen agintari politikoek euskaldunak izan bear dabe, gura ta guraez. Onek politikarien artean egonezinak sortu leikez, arazo pertsonalak sortuz eta gero, arazook ideologia mailara igaroz.

Politikariek euskeraz jakitea bear-bearrezkoa da. Udala euskaldundutea, euskereraren barru zein kanporako erabilera normalkuntzea da eta. Au da, udala eta erritarren artean batetik, eta bestetik, udal barruko bearreko izkuntza bihurtzea izango litzake euskerearen erabilpenaren normalkuntzarako urtenbidea. Politikariek, bada, onetan dauken erantzukizuna andia da. Izan be, administrazioa ez da euskaldunduko, politikariek euskeraz jakin ez edota jakinda be, egiten ez badabe. Auteskundeetan autatutakoak administratzaileak dira eta erriaren zerbitzuan dagoz, funtzionariak dagozan bestean, beintzat. Zerbitzu publikoak beteten dabelako.

Politikarien euskalduntzeak beste arlo batzuetan egiten dan

EUSKEREAA

aalegin andian aldeko eragina izan dauke. Gai au garrantzizkoa da, izkuntzeari emoten deutson baloreagaitik eta erritarrakazko artuemonetan sortu leiken erreferentzialtasunagaitik.

Udal izkuntza politikea

Tidal mailan, Euskerearen Normalkuntza Egitasmo Orokorra abian jarri bear da. Udalaren borondate politikoa (agintariena) garrantzitsua da elburu orreri eusteko. Eurok, agintari politiki kook, oso-osoaan aren aide egon barik ez da izango aalezkoa elburua ekintza bihurtutea.

Politikariek udalerriko euskerearen normalkuntza prozesua bideratu bear dabe. Orretarako, egitasmo eta plangintza berezia sortu bear dabez. Beroneen ildo nagusiak zeaztu bear dira, arean da, izkuntza politika egokia sortu. Erabagiorrak diran neurrirei eta gizarteko arloei leentasuna emon bear jake. Euskerearen Normalkuntzarako Plangintza Orokorraren bearritzana leentasunen artean imini bear dabe udalean dagozan erriak aukeraturtako agintari politikoeak.

Izkuntza politikea egiten asteko baina, norberaren burutik asi bear ko litzake. Beraz, Bakioko lango erri euskaldun bateri jagokon ordezkari politikoak %100ean izan bear dau euskaldun. Bakio "ERRI EUSKALDUNA" izendatutea neurri politikoa da osoosoa, izkuntza politikearen oinarria, izan be. Agintariiek eurek artu bear daben neurria da, neurri orrek beragaz dakarzan esangura, konpromezu eta betebearrak ontzat artuta, jakina.

Euskerearen aldeko izkuntza politika sendoaren ezarpen eraginkorra oinarritzkoa da. Orretarako, alderdi politikoen baterata-sun eta adostasunik zabalena bilatu bear da.

Euskerearen erabilera plangintza udal administrazioan

Udalerrri mailako izkuntza erabilera plangintzea dala eta, alderdi politikoeak eragin zuzena dauke eta eukiko dabe errian eta dalako plangintza orretan.

Udal administrazioa euskaldunduteko berari jagokon izkuntza erabilpen plangintza sortutea naitaezkoa da. Administrazioan euskerea sendotutea dau elburu. Bizitza administrati-boan euskerearen erabilpena sendotuteko gitxieneko neurriak artu bear dira. Politikea gizarteko leen mailako jarduereta dan neurrian, izkuntza plangintzea bearrezkoa da, egiteko dagoan euskerearen normalkuntzeari bear dan lez erantzuteko.

Administrazioari begirako izkuntza erabilpen plangintzan politikoen jokoa garrantzi andikoa da. Euren jarrera eta intere sak plangintzearen aide imintea normalkuntzearen aldeko urrats andia litzake. Administrazioan bearginakaz batera politikariak erabilpen plangintza arautuan sartu bear dira. Politikariek une guztietan euskeraz egin bear ko deutsee funtzionari eta erritarrei, plangintzea arrakastatsua izan daiten gura bada. Politikariak plangintza orretan sartu ezean, oztopo bihurtuko dira eta urrengo urteetako erabilereeta bera eta erabilpen plangintzearen porrotaren eragile nagusiak izan leitekez.

Administrazioan politikarien izkuntza jarduereta arautu bear da, administrazio arloetako izkuntza erabilpena arautuz. Normalkuntza bidean, bai erakunde publikoen aldetik bai giza-alkartearen aldetik aurrera jo bear dogu, administrazioak zerbitzuak euskeraz emoteko elburua artuko badau. Or, aukera bi agertuko jakuz:

– Politikari erdaldunen menpean jarraitu eta naitaezko euskerearen batzordeak administrazioan sortu (euskaldunen esku-bideak jagoteko).

—Euskeraz egiten daben politikari euskaldunak jarri.

Administrazioan politikarien izkuntza jardukereeta arlo guz-

tietan arautu bear da. Erabilpenari buruzko erispideok jarraibide eran:

– Arloko elburuak jarritz jakite mailearen arabereeta leentasurezko esparruak izendatuz: ezkuntzeeta-gaztedieeta-kultureeeta-per-tsonaleeta-osaunbeeta-idea-urigitzeeta-...

– Alderdieek euren autagaiak plangintzara egokitu eta izkuntzeta prestakuntzeta biderartu.

Kargu politiko eta konfiantzazkoetan izkuntza eskakizunak jarri.

—Au dana egieeta bihurtuteko epeak jan-i, politiko barriak plangintzara egokituko dirala.

—Goi erakundeak euskereeta nagusiro erabili, batez be, leentasurezko arloetan.

—Euskereeta zerbitzueeta (teknikarieeta) sortu, plangintzeta ori auneeta-erata aal izateko.

Agintari politikoen euskereraren jakite maileeta urrieeta dala eta, administrazioak euskeraz jarduteko aukereeta mugatueeta dauka. Orregaitik, udalean ordezkarietazeta izango daben alderdi politikoeieeta autagai euskaldunak aurkeztu daiezala eskatu bear jake. Bearlekueta lortuteko funtzionariei bakotxari jagokon izkuntzeta eskakizuneta gaindituteko eskatuten jake. Politikariei baina, ez jake olangorik eskatuten, administrazioan agintarieeta izan arren.

Agintariok euskeraz jakin ezean, arazoeeta euskerearen erabile-ran sortuko da. Beraz, administrazio bearginak legez, eurak be euskalduntzeta plangintzan sartuteeta garrantzieeta-garrantzizkoeeta da. Administrazio arduradun goren lez, euskerazko funtzionamen-durako bear-bearrezkoak diralako.

Udaleko alderdien arteko euskerearen aldeko itzarmena

Udalak euskerearen aldeko konpromezuan sakondu guran, udaleko alderdien artean euskerearen erabilereeta geituteko eta bultzatuteko itzarmeneta izenpetu bear ko litzake. Besteak beste, urrengo lerro edo ildoak adierazoz:

1.– Komunikabideen aurrean agerraldiak euskeraz egin.

2.– Komunikabideei euskeraz egindako informazioa euskeraz jaso eta zabaldueteo eskaereeta egin.

3.– Erritarrei euskerazko informazioa irakurri eta entzuten aalegindu daitezala eskatu.

Eduki eta izakere politikoen ganetik euskerearen aide egon bear dabe politikariek. Normalkuntzarako aaleginik andienak egiteeta erabagi bultzatzaileak babesteeta jagokez euskal alderdi politikoei, izkuntzearen normalkuntzan ekintzaile nagusiak dira eta. Neurri egokieeta artu edo erabagi ezeze, areek beteteo borondateeta bearrezko baliaibideak eskuereeta imini be bear dabez.

Borondate politikoa

Alderdi politikoeak argi eta garbi erakutsi bear ko leukee izkuntzeta politikeeta egieeta bihurtuteko aldeko borondateeta. Euskerearen normalkuntzeta bultzatuteko eta bermatuteko borondate politikoeeta sentsibilitateeta erakutsi, atan be.

Politikarien euskerearen aldeko borondate politikoeeta oso garrantzizkoeeta da. Administrazioari begireeta ezeze, erri mailari begireeta be. Orregaitik, alderdi politikoen autagai guztiak euskaldunak izateeta bear-bearrezkoeeta da. Borondate politikoeeta argi eta garbi barik, gatx-gatxeta izango da funtzionariek aurrereeta egiteeta, eta era berean, administrazioan euskereeta aurrereeta egiteeta.

Administrazioa euskaldunduteeta baina, ez da tresneta edo iski-lu politikotzat erabili bear.

Iniaki MARTIARTU

1997ko dagonilean